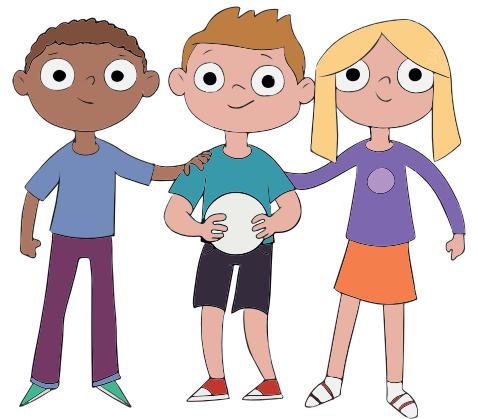

Den gode overgang fra børnehave til skole

Et samarbejde mellem

**Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen
og Skoleforvaltningen**

**Aalborg
Kommune**

Mål og principper for den gode overgang

Indledning

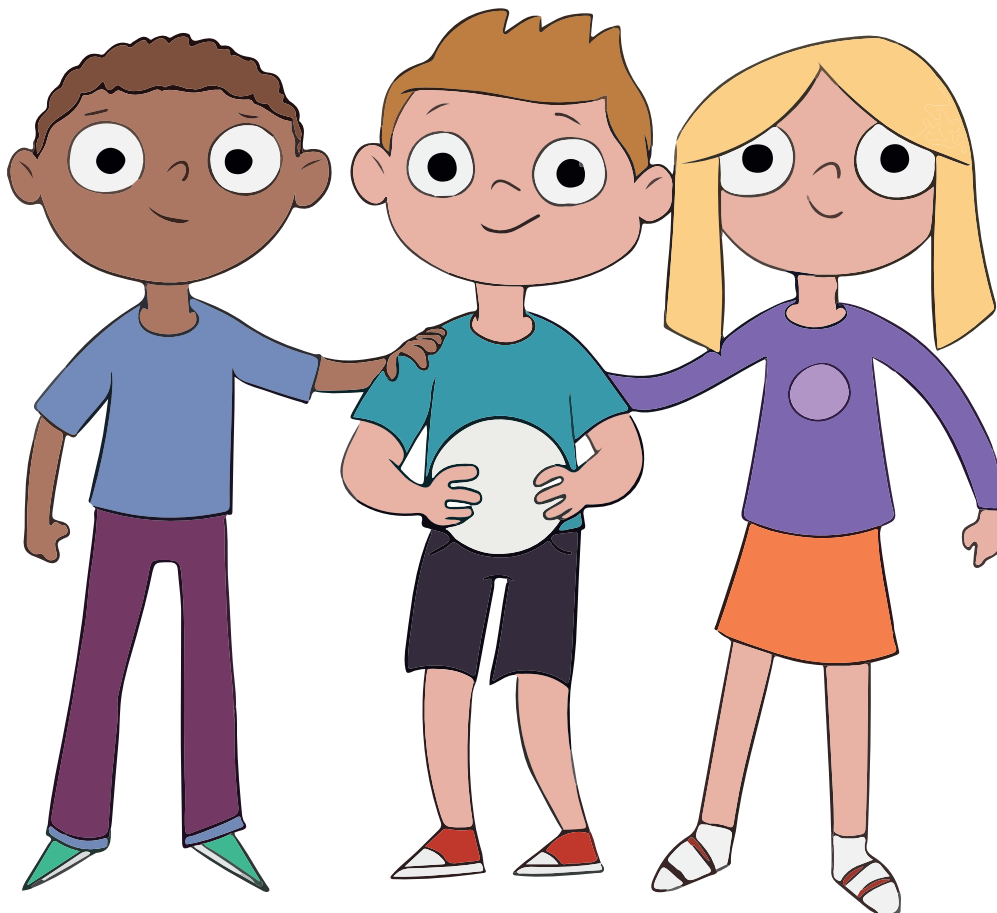
Med disse mål og principper for den gode overgang fra børnehave til skole ønsker vi at skabe et værdisæt bestående af:

Fællesskaber, Professionalisme, Dialog, Helhed og Sammenhæng

På den måde bistås alle børn i Aalborg Kommune på bedste vis, når de siger farvel til en tryk børnehave - og måske den bedste ven gennem flere år - for at starte i 0. klasse på en skole, hvor stort set alt er nyt og hvor barnets forventninger er rigtig store.

Overgangen fra børnehave til skole er en af flere livsovergange i børns og unges liv. En livsovergang er kendetegnet ved, at den indebærer væsentlige forandringer i barnets liv, fordi barnets identitet, relationer og rolle grundlæggende forandres på én gang. En god overgang er, når der er fokus på barnets kompetencer, fællesskaber og nærmeste udviklingszone.

Hvordan børn klarer sig i forbindelse med overgangen, afhænger af en lang række forhold i børnenes omgivelser. For ikke så mange år tilbage var der generelt meget lidt viden på området, og det havde hverken den store pædagogiske, politiske eller forskningsmæssige interesse. I takt med at man er blevet opmærksom på, at børns problemer i skolen ofte starter tidligt og kan have rod i selve skolestarten, er både den politiske og den forskningsmæssige interesse for emnet vokset.

De første uger i skolestarten har stor betydning

I dag ved vi, at de første uger i skolen sætter grundtonen for barnets oplevelse af sig selv i det nye miljø. At barnet kan etablere og vedligeholde relationer, har stor betydning for skolestarten. Vi ved også, at læring opstår i relation mellem barnet og dets omgivelser. Læring forstås som situeret og kontekstafhængig og er mere end færdigheder som at kunne holde på en blyant, klippe med en saks eller kunne snøre sine snørebånd. De børn, som klarer sig bedst i overgangen fra dagtilbud til skole, er dem, som er motiverede for at lære og aktivt opsøger mulighederne for at bruge deres evner. Forskningsmæssigt peges der på elementer som fordybelse og kontekstafslæsning. Et barn skal forstå, at der stilles forskellige krav til dets deltagelse i forskellige sammenhænge.

De professionelle skal tilgodesse alle børns forudsætninger

Vi professionelle har i den forbindelse en væsentlig rolle i, at overgangen bliver så positiv som overhovedet mulig. Derfor har vi i Aalborg kommune sat særligt fokus på børns overgang til skolen, og udarbejdet principper for *børnenes egen deltagelse, forældrene som centrale medspillere og det professionelle samarbejde for overgangen*, som omfatter det sidste år i børnehaven og de første år i skolen.

Vi skal i overgangen skabe miljøer, der øger og tilgodeser alle børns forudsætninger. Vi skal gå til opgaven professionelt og med stor indlevelse og altid i et tæt samarbejde med børnenes forældre.

Det centrale mål for indsatsen i overgangen fra børnehave til skole er, at der skabes rammer for, at alle børn er aktive deltagere både socialt og fagligt i egen overgang.

Praksis for den gode overgang beskrives i **samarbejdsaftaler**, som afspejler de behov der måtte være lokalt, om man er i byen eller på landet – har få eller mange samarbejdspartner. Det væsentlige er, at samarbejdsaftalerne afspejler nærværende mål og principper og kommer til udtryk gennem et fælles sprog om nøglebegreber som læring, inklusion, skoleparathed, støtte og opmærksomhed, og at den lokale samarbejdsaftale omfatter alle børn i skoledistriktet.

Tidlig opsporing og arbejdet med opsporingsmodellen samt sprogvurderinger er en del af Den gode overgang

Formålet med metoden Den gode overgang er at sikre, at vigtig viden om et barns trivsel og udvikling samt særlig behov for støtte, gives videre til den kommende skole. På den måde styrker vi den måde, barnet bliver modtaget på, så barnet allerede fra starten får den nødvendige opmærksomhed og hjælp til overgangen og opstarten i skolen.

I børnehaverne arbejdes der efter metoderne i Opsporingsmodellen og med sprogvurderinger. Metoderne er:

- Trivselsevalueringer – alle børn trivselsevalueres 2 gange årligt
- Dialogmøde – møde med forældre og mulige samarbejdspartnere
- Den gode overgang - udarbejdelse af overgangsbeskrivelse og dialogmøde med forældre og skole
- Der udarbejdes statusbeskrivelse på tosprogede skolestartere

Metoden **Den gode overgang** skal bringes i anvendelse, hvis der er brug for en ekstra opmærksomhed eller hvis der er bekymring for et barn i forbindelse med den kommende overgang til skole. Børnehaven og forældre udfylder i samarbejde en såkaldt overgangsbeskrivelse. Overgangsbeskrivelsen overleveres til det kommende skoletilbud. Herudover afholdes et dialogmøde med forældre, personale fra børnehaven og personale fra det kommende skoletilbud.

Den gode overgang bygger på følgende værdier

Helhed og sammenhæng

Det er forældrene, der følger barnet gennem hele dets liv. Derfor er det forældrenes ansvar at skabe tryghed, helhed og sammenhæng gennem hele barnets opvækst. I den sammenhæng er det vigtigt, at alle børn oplever en sammenhæng mellem børnehaven og skolen. Denne sammenhæng skabes blandt andet gennem et fælles sprog, en fælles værdiforståelse mellem personalegrupperne i hhv. børnehaven og skole og et løbende samarbejde. Der skal i overgangen fra børnehaven til skole være fokus på barnets perspektiv blandt andet ved at spørge ind til de håb, drømme og forestillinger, som barnet kan have om skolen og dem selv i skolen.

Fællesskaber

Børns sociale og faglige læring sker i fællesskaber. Derfor er det en professionel opgave at sikre det enkelte barns aktive deltagelse i de fællesskaber, de er en del af. Den gode overgang skal bidrage til, at alle børn deltager både socialt og fagligt i børnehaven, i skolen og i de aktiviteter, der tilrettelægges i overgangen fra børnehaven til skole.

Professionalisme

Det er de voksne, som er i kontakt med barnet i overgangen fra skole til børnehaven, og som indgår i et inddragende samarbejde med forældrene, der har ansvar for at skabe rammer, der sikrer, at overgangen fra daginstitution til skole kan foregå i en tryk atmosfære. Så børnene får mulighed for at vokse med de nye udfordringer. De skal møde børnene på deres eget niveau og sammensætte et pædagogisk tilbud på en måde, så børnene kan trives og udfolde sig bedst muligt.

Dialog

Det er vigtigt, at der foregår en ligeværdig dialog mellem de forskellige interessenter. Det kan være i dialogen mellem de professionelle (lærere og pædagoger), mellem de professionelle og forældrene, mellem de professionelle og børnene samt mellem forældrene og børnene.

Alle interessenter har forventninger til hinanden og hver for sig har de ideer til og synspunkter på, hvordan de bedst støtter børnenes trivsel og udvikling. Derfor skal der i dialogen lægges vægt på de krav, fagligheder, bekymringer og forventninger, der kan være i overgangen.

Dialogmøder som en del af **Den gode overgang**.

Ift. børn som har brug for en ekstra opmærksomhed eller hvor der er bekymring ift. den kommende overgang arbejdes der efter metoden **Den gode overgang** i opsporingsmodellen. Børnehavens leder inviterer i samarbejde med forældrene til dialogmøde med den kommende skole.

Principper for den gode overgang

Opsporingsmodellen

Der arbejdes efter metoden Den gode overgang, som er den del af opsporingsmodellen. Den gode overgang er en metode som går på tværs af dagtilbud og skole. Med Opsporingsmodellen skærper vi vores arbejde med børns trivsel. Med metoden **Den gode overgang** arbejder vi for, at vi i endnu højere grad får bygget solide broer mellem børnehave og skole, således særligt børn i udsatte positioner støttes i overgangen til skole.

Opsporingsmodellens Den gode overgang – fra børnehave til skole

<https://www.aalborg.dk/media/10665576/den-gode-overgang-i-dagplejen-vuggestuen-og-boernehaven.pdf>

Barnets perspektiv inddrages

Forventninger, håb og drømme betyder meget for børns overgange. De voksne - det være sig både forældre og professionelle - skal hjælpe børnene fra deres trygge børnehaveliv over i en helt ny skoleverden, som børnene ofte har uklare forventninger til. Vi skal derfor være nysgerrige på og tale med børnene om, hvilke forventninger og forestillinger, de har gjort sig - og vi skal være med til at gøre disse så realistiske som muligt. Børnehave og skole skal tilrettelægge aktiviteter for de børn, der er på vej i skole – aktiviteter som er med til at skabe realistiske forventninger og gøre barnets oplevelse af sig selv i det nye miljø så bæredygtigt som muligt.

Målene for overgange fra børnehave til skole er at børnene skal:

- have kendskab til - og inddrages i deres skolestart
- høres i beslutninger om egen overgang med udgangspunkt i deres egne forestillinger, forventninger og håb til skolen
- opleve, at de voksne tager ansvaret for og støtter deres reelle deltagelse i fællesskaberne både før de begynder i skole i forbindelse med deres overgang og i skolen

God praksis kan være...

Mange børnehaver og skoler afholder arrangementer, hvor de kommende skolebørn deltager. Det kan fx være karneval, teaterforestillinger, idrætsarrangementer. Mange steder er der ældre skolebørn, der fortæller om, hvordan det er at gå i skole. Arrangementerne bidrager til, at børnene lærer skolen og de voksne at kende.

Mange steder tager børnene forskelligt materiale (fx tegninger), som de har lavet i børnehaven (portefølje eller kuffert) med i skolen, således at de voksne i skolen kan få et indtryk af barnet. Der kan tilsvarende laves materiale, der repræsenterer hele børnegruppen.

Mange børnehaver laver initiativer for de ældste børn i forhold til at forberede dem på det, der skal ske, når de starter i skole. Fx er der nogle børnehaver som laver aftaler med en skole om, at børn fra 0. klasse kommer over i børnehaven og fortæller om deres oplevelser af at gå i skole.

God praksis viser, at jo tidligere børn får mulighed for at øve nye og anderledes sproglyde, desto bedre tilegner de sig dem. Fx har nogle børnehaver aftaler med skolen om, at de ældste børn får læst den samme bog som børnene i 0. klasse gør på skolen. Dette kunne også være en sang eller en leg. Nogle skoler laver børneinterviews, hvor der sættes fokus på et bestemt tema fx håb, drømme og forestillinger om det at gå i skole.

Forældrene som centrale medspillere

Forældrene er barnets trygge fundament i overgangen fra børnehave til skole. Derfor inddrages forældrene så tidligt som muligt, som aktive samarbejdspartnere i forbindelse med børnenes overgang. Forældrenes engagement og opbakning rummer et stort potentiale.

Jo bedre samarbejde med forældrene, desto bedre overgang for barnet. Og jo mere forældrene ved, des bedre kan de hjælpe barnet i overgangen. Børnehaven og skolen har derfor en vigtig opgave i at informere forældrene om overgangen, og om hvad det vil sige at gå i 0. klasse. En tæt dialog med forældrene om deres rolle og konkrete opgaver i forbindelse med overgangen er en væsentlig forudsætning for en god skolestart.

Målene for overgangen fra børnehave til skole er, at forældrene:

- inddrages i arbejdet med at skabe grobund for børnefællesskaber i overgangen til skole
- medvirker til at skabe sammenhæng i overgangen fra børnehave til skole
- er aktive og ligeværdige medspillere i deres barns læring og fællesskab
- inddrages via dialogmøder og overgangsbeskrivelse, hvis der er brug for ekstra opmærksomhed eller bekymring ift. barnets overgang.

God praksis kan være...

Mange børnehaver og skoler afholder i fællesskab et fyraftensmøde på skolen for forældre til ældste børn i børnehaven. Børnehaven beskriver rammerne for den sidste tid i børnehaven – om overgangsaktiviteter osv. Skolen fortæller om skolens grundlag.

Nogle børnehaver og skoler afholder arrangementer, hvor de kommende skolebørn kommer over på skolen og ”leger skole”. Forældrene deltager i aktiviteten.

Mange børnehaver og skoler udarbejder i fællesskab informationsmaterialer, som beskriver, hvordan forældrene kan støtte op omkring barnets overgang fra børnehave til skole; herunder hvordan man taler om børnehaven og skolen derhjemme.

Det professionelle samarbejde

En væsentlig forudsætning for, at børn får en god overgang fra børnehave til skole er, at de professionelle taler sammen om og er enige i, hvad der kendetegner den gode overgang, og hvad deres rolle og ansvar er heri. Det er vigtigt, at der er sammenhæng mellem børnehave og skole, så børn og forældre er forberedte, har afstemte forventninger og er trygge ved skolestart.

Det er de professionelles ansvar at tilbyde en god overgang til skolen. Det handler om få sagt ordentligt farvel til børnehaven, og om at få tilrettelagt læring og læringsmiljøer i 0. klasse, som tager højde for børnenes forskellige forudsætninger. For selv om børnene har nogenlunde samme alder, så er de vidt forskellige steder i deres udvikling.

Det handler også om, at de professionelle er bevidste om, at børnehave og skole naturligt nok har forskellige pædagogiske tilgange og kulturer, og at dette kan være en udfordring for barnet. Der skal skabes rammer, så alle børn gives mulighed for at vokse med de nye muligheder.

Målene for overgangen fra børnehave til skole er at:

- de professionelle har så godt kendskab til hinandens pædagogiske grundlag, at de reelt kan bygge bro for barnet
- børnene mødes der hvor de er, og at der sammensættes et pædagogisk tilbud på en måde, så børnene kan trives og udfolde sig bedst muligt

God praksis kan være...

Nogle børnehaver har brugt arbejdet med pædagogiske læreplaner i forbindelse med overgangen mellem børnehave og skole.

Enkelte børnehaver og skoler laver børneinterviews i forhold til de børn, der skal starte i skole med henblik på at lære børnene at kende før skolestart.

I et område har man etableret et samarbejdsprojekt på tværs af børnehaverne og skoler, fordi hver børnehave afgiver børn til mange forskellige skoler. Fra foråret og frem til skolestart mødes børn og pædagoger en gang om ugen på en lokal legeplads, og hele dagen er sat af til fælles aktiviteter i mindre grupper ud fra, hvilken skolebørnene forventes at skulle starte i.

Enkelte børnehaver og skoler har lavet fælles mål og værdier for samarbejdet.

Flere børnehaver og skoler holder årlige møder, hvor de præsenterer og drøfter hinandens pædagogiske grundlag.

Mange børnehaver og skoler holder evalueringsmøder om overgangen – hvad er gået godt og hvad kan forbedres?

Der er god hjælp at hente

Opsporingsmodellens Den gode overgang – fra børnehave til skole

<https://www.aalborg.dk/media/10665576/den-gode-overgang-i-dagplejen-vuggestuen-og-boernehaven.pdf>

Vejledning til statusbeskrivelse ifm. tosprogede skolestartere

<https://drive.google.com/file/d/1IHhJ3WnUU7QXcauw1Hmwmy9AJG1nWC4E/view>

Skema til statusbeskrivelse

<https://drive.google.com/file/d/1twqSfm3Y10Zco-gdEcXrnqww0qHd1WLc/view>

Udsættelse af skolestart i Aalborg Kommune

<http://intranet.aalborg.dk/Forvaltninger/Familie-og-beskaeftigelse/Boern-unge-og-familier/Daginstitutioner%20og%20dagpleje/Documents/Udsaettelse%20af%20skolestart%202017.PDF>

